

Kritik på teknik

Undersökningen där medborgarna har fått tycka till om den kommunala tekniken

Innehåll

Om undersökningen	3
- Bakgrund	3
- Urval	3
- Metod	3
- Frågeformulär	3
- Resultatredovisning	3
Kommunens deltagande	5

Resultat

Resande	6
Gator och vägar	9
- Gat- och vägstandard	9
- Snöröjning och halkbekämpning	16
Parker och lekplatser	19
- Parker	19
- Lekplatser	23
Vatten och avlopp	24
- Bostäder med kommunalt vatten	24
- Avlopp	29
Avfall och avfallshantering	30
- Avfall.....	30
- Återvinning	32
- Farligt avfall	34
- Förpackningsavfall och tidningar.....	37
- Avfallssortering	40
Kontakt med kommunen	42
Om respondenterna.....	43

Om undersökningen

Bakgrund

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har sedan 1992 erbjudit Sveriges samtliga kommuner att delta i undersökningen där kommuninvånarna får tycka till om hur den kommunala tekniken (skötseln av gator, parker, vatten och avlopp, avfallshantering samt kommunkommunikationen) fungerar. Årets undersökningsomgång är den elfte i ordningen och den genomförs vart tredje år.

Syftet med enkätundersökningen är för kommunen att bilda sig en uppfattning om medborgarnas upplevelser, önskemål och prioriteringar. Därutöver ger det en möjlighet ta reda på om kommunen lever upp till de krav på god service som medborgarna ställer, eller om det finns brister i verksamheten som behöver åtgärdas.

Urval

Deltagande kommuner har beställt en urvalsstorlek om 500 eller 1000 kommuninvånare. Urvalsstorlekarna har varit desamma i tidigare enkätomgångar. Respondenterna har valts ut genom ett obundet slumpmässigt urval (OSU) i åldern 18-74 år. Med ett obundet slumpmässigt urval har samtliga kommuninvånare inom åldersintervallet 18-74 år haft lika stor chans att bli utvalda till att delta i undersökningen.

Metod

Datainsamlingen genomfördes under perioden februari – maj 2022. Undersökningen inleddes med en postal inbjudan. Inbjudan innehöll information om undersökningen och frivillighet att delta. Inbjudan innehöll webblänk med inloggningsuppgifter och bjöd in respondenten till att besvara frågeformuläret via webben. Inbjudan följdes upp med en postal enkät och ett följebrev som på nytt bjöd in respondenten att besvara frågeformuläret via webben. En postal enkätpåminnelse skickades därefter ut med två efterföljande sms-påminnelser.

Frågeformulär

Frågeformuläret har arbetats fram av SKR i samråd med en referensgrupp bestående av representanter för deltagande kommuner. I syfte att möjliggöra jämförelser över tid är årets frågeformulär i det närmaste identiskt med det formulär som användes 2019. Frågeformuläret består av 40 basfrågor och fyra valbara tilläggsfrågor. Formuläret tar i genomsnitt 8 minuter att besvara.

Frågeformuläret har också skickats som en nationell enkät, där 2 000 enkäter postats till ett obundet slumpmässigt urval av invånare i Sverige. Resultatet presenteras som jämförelsetal för deltagande kommuner.

Resultatredovisning

Resultaten presenteras med grafer och textanalys på övergripande nivå samt nedbrutet per analysgrupp där analysen visat på relevanta skillnader och mönster. Kommunens resultat presenteras i jämförelse med historisk data, det nationella jämförelsevärdet eller utifrån bakgrundsvariabler. I graferna presenteras resultatet i form av procentsatser, vilka visar på hur stor andel av kommuninvånarna som har uttryckt en viss åsikt. Graferna visar resultatet av de som har tagit ställning i frågan. Vid gruppjämförelser presenterar vi inte kategorier med färre än tio observationer i varje kategori.

När en undersökning bygger på ett slumpmässigt urval kan vi med hjälp av ett stickprov (1000 kommuninvånare), med viss säkerhet, uttala oss om vad hela populationen (samtliga kommuninvånare) tycker. Det presenterade resultatet är alltid förknippat med en osäkerhet som vi uttrycker i form av en felmarginal. Med felmarginalen beräknar vi ett konfidensintervall kring presenterade procentskattningar. Vid många upprepade mätningar kan vi förvänta oss att det presenterade procenttalet befinner sig inom konfidensintervallet i 95 fall av 100 för hela populationen. Genom att upplysa om felmarginalen minskar vi risken för att slutsatser dras om gruppskillnader eller förändringar som helt beror på slumpen.

Tabellen visar några exempel på felmarginalens storlek vid olika procentskattningar och gruppstorlekar. Tabellen visar att ju fler svar desto mer precisa skattningar närmare proportionen i populationen.

Gruppstorlek	Procentskattning				
	50 procent	30 procent	10 procent	6 procent	2 procent
100	±9,8	±9,0	±5,9	±4,7	±2,7
200	±6,9	±6,4	±4,2	±3,3	±1,9
400	±4,9	±4,5	±2,9	±2,3	±1,4
1000	±3,1	±2,8	±1,9	±1,5	±0,9

Enkäten innehåller graderade och ograderade frågor. Att en fråga är graderad innebär att kommuninvånaren graderar sin *upplevelse* av den kommunala tjänst som frågan berör. De graderade frågorna i enkäten har antingen fyra eller fem svarsalternativ. Frågorna med fem svarsalternativ består av två positiva ställningstaganden (där svarsalternativen kan vara t ex mycket eller ganska bra), ett neutralt ställningstagande (där svarsalternativet kan vara t ex varken bra eller dåligt) och två negativa ställningstaganden (där svarsalternativen kan vara t ex mycket eller ganska dåligt). För dessa frågor redovisas resultatet utifrån att de två svarsalternativen som innebär ett positivt ställningstagande slås ihop (i graferna benämnt som positiva), och samma gäller för svarsalternativen med ett neutralt eller ett negativt ställningstagande (i graferna benämnt som neutrala och negativa).

Anledningen till att denna sammanslagning görs är för att fokusera på om kommuninvånarna ställer sig positiva, neutrala eller negativa till den kommunala tjänsten i fråga, istället för att fokusera på svarsalternativen (t ex ganska eller mycket bra) i sig. De ograderade frågorna skiljer sig från de graderade genom att svarsalternativen inte har en positiv eller negativ laddning. Istället handlar det till exempel om hur ofta eller på vilket sätt kommuninvånarna använder den kommunala tjänsten som frågan berör.

Vissa frågor har svarsalternativet "annat", där kommuninvånarna själva fått skriva sitt svar när de upplevt att de fasta svarsalternativen inte passade dem. Dessa fritextsvar levereras i sin helhet till kommunen i ett separat dokument.

För ett antal frågor redovisas resultatet nedbrutet på frekventa resenärer. Dessa definieras som kommuninvånare som svarat antingen "Varje dag eller nästan varje dag" alternativt "Någon eller några gånger i veckan" på frågorna som berör hur de använder olika färdmedel.

Kommunens deltagande

Östersunds kommun har valt ett urval om 1000 slumpmässigt utvalda kommuninvånare. Kommunens frågeformulär består av 40 basfrågor och samtliga tilläggsfrågor.

Tilläggsfrågor	Innehåll
Tillägg A6	Tycker du att det är lätt eller svårt att hitta en ledig p-plats i kommunens största tätort, när affärerna har öppet?
Tillägg B7	Om vi får mindre pengar till underhåll av gator och vägar, till vad ska vi då främst använda pengarna?
Tillägg C5	Om vi får mindre pengar till parkverksamheten, till vad ska vi då i första hand använda pengarna?
Tillägg D7	Händer det någon gång att du oroar dig för kvaliteten på kranvattnet?

Totalt valde 535 invånare att svara på undersökningen vilket ger en svarsfrekvens på 54 procent. Merparten har svarat via pappersenkät och cirka var tredje person har svarat via webben eller via sms-påminnelse. En svarsfrekvens över 45 procent är mycket bra och visar på att undersökningen är relevant för kommuninvånarna och att frågeformuläret är väl utformat för en bred målgrupp.

Resande

Coronapandemin hade en tydlig inverkan på svenskarnas vardagliga resande där resor med kollektiva färdssätt stod för den kraftigaste minskningen under 2020. Endast var åttonde resa stod kollektivtrafiken för vilket är en minskning med 42 procent i jämförelse med 2019. Medan antalet resor till fots, med bil och kollektivtrafik minskat, ökade resor med cykel vilket har en rad hälsofrämjande effekter. I och med att allt fler väljer att cykla till och från jobbet eller skolan satsar SKR på att förbättra villkoren för cyklister.

Diagram 1. I vilken utsträckning kommuninvånarna använder olika färdmedel

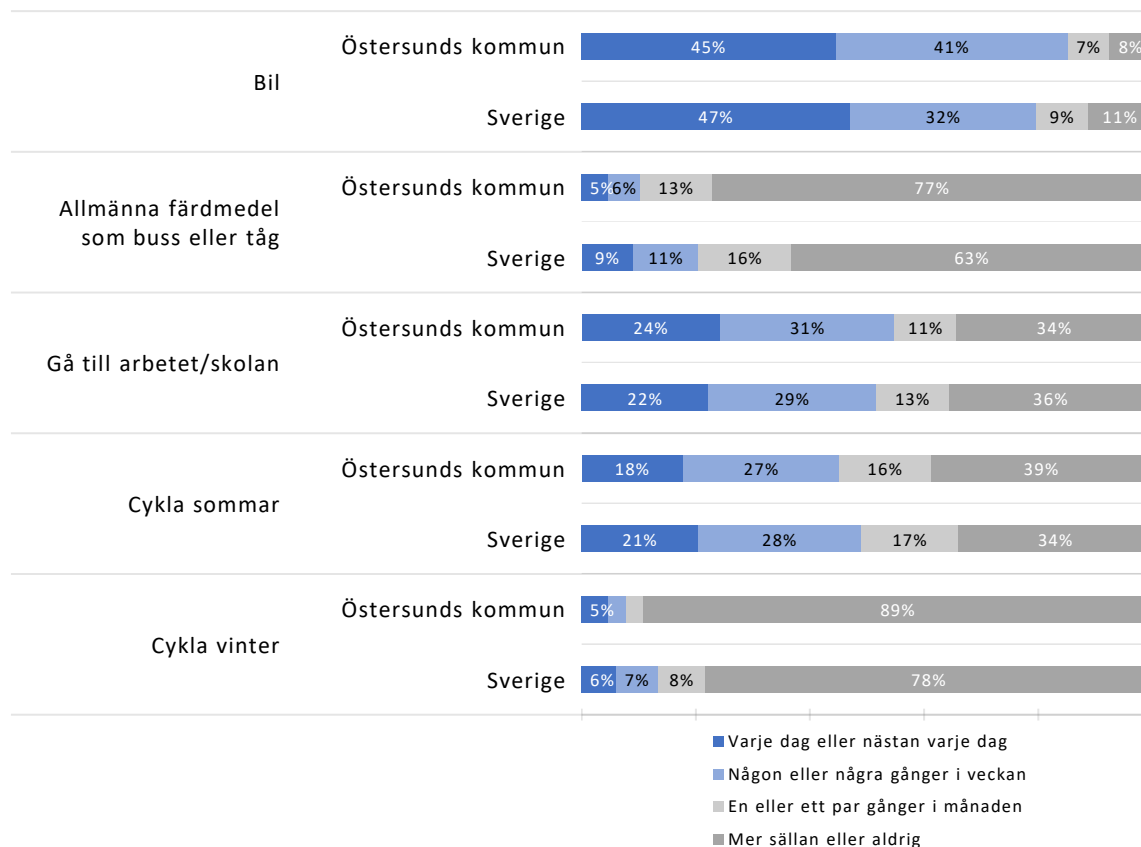

Diagram 2. I vilken utsträckning kommuninvånarna använder olika färdmedel – brutet på boende

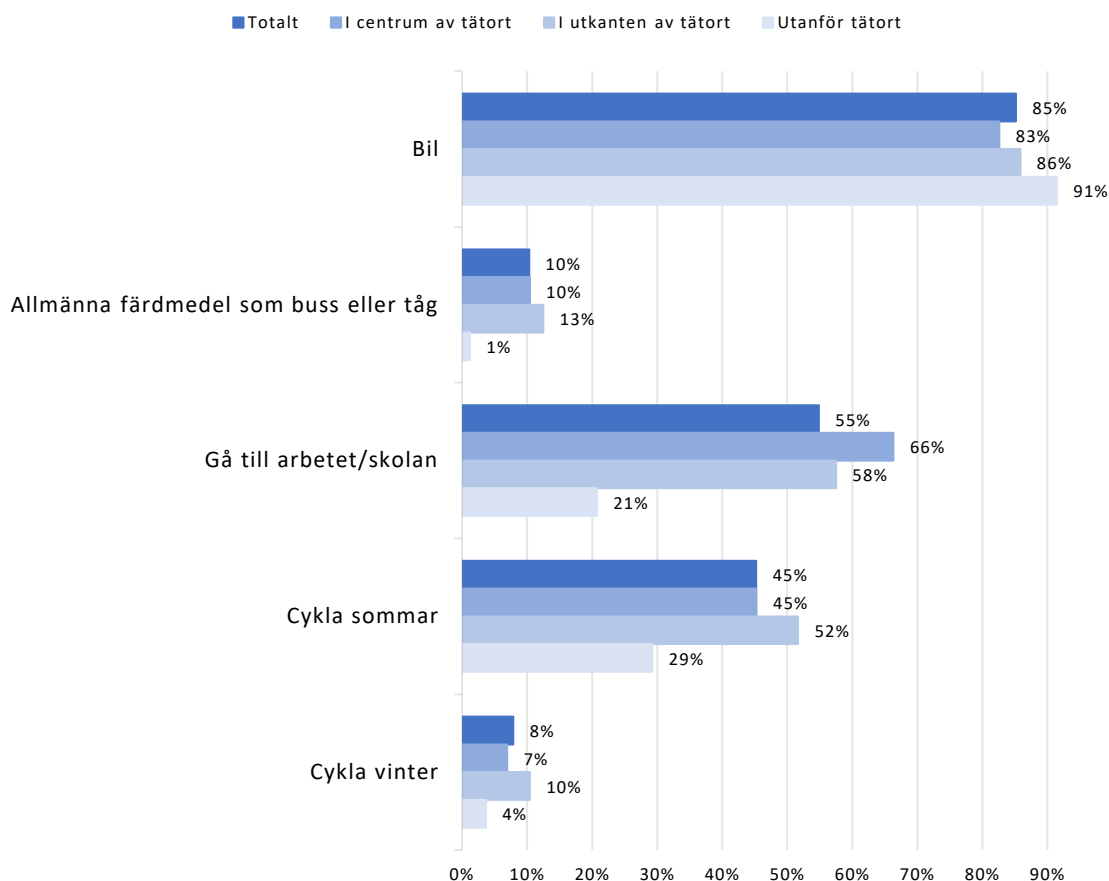
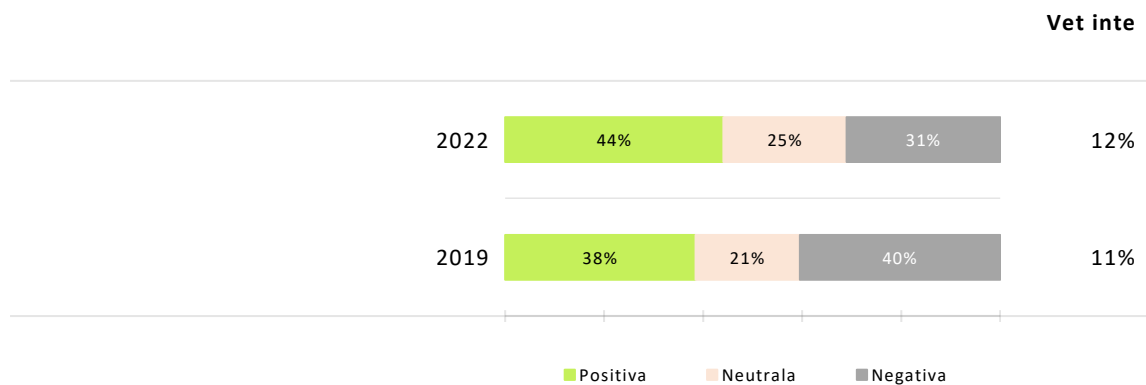

Diagram 3. Lätt eller svårt att hitta ledig parkeringsplats

Gator och vägar

Gatu- och vägstandard

I syfte att stärka tillgängligheten och framkomligheten på de svenska vägarna är det av vikt att vägstandarden upprätthålls. Jämna och välskötta vägar har ett starkt samband med färre trafikolyckor. Utöver aspekter om trafiksäkerhet leder bristande underhåll till ökat buller, minskad komfort, sämre avrinning, förslitningar på fordonen samt en försämrad vinterväghållning. Studier visar även att välskötta vägar har en inverkan på minskade utsläpp av växthusgaser.

Diagram 4. Inställning till standard på gator och vägar

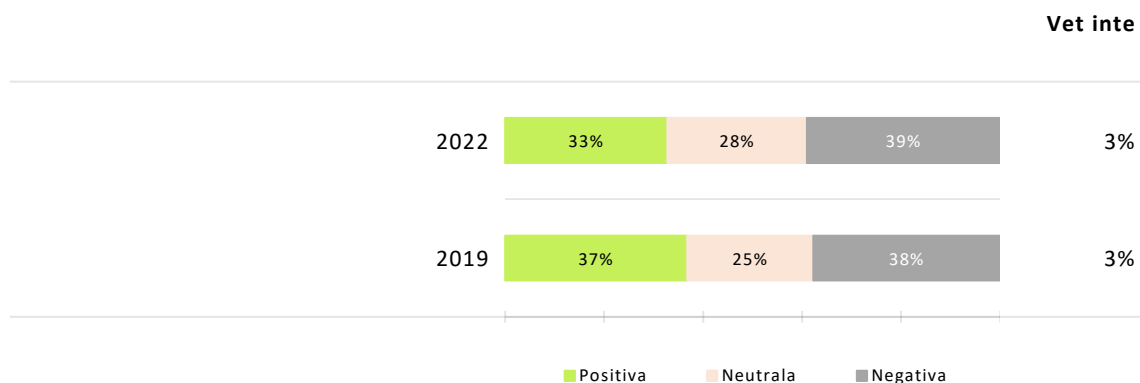

Diagram 5. Inställning till standard på gator och vägar – brutet på färdmedel

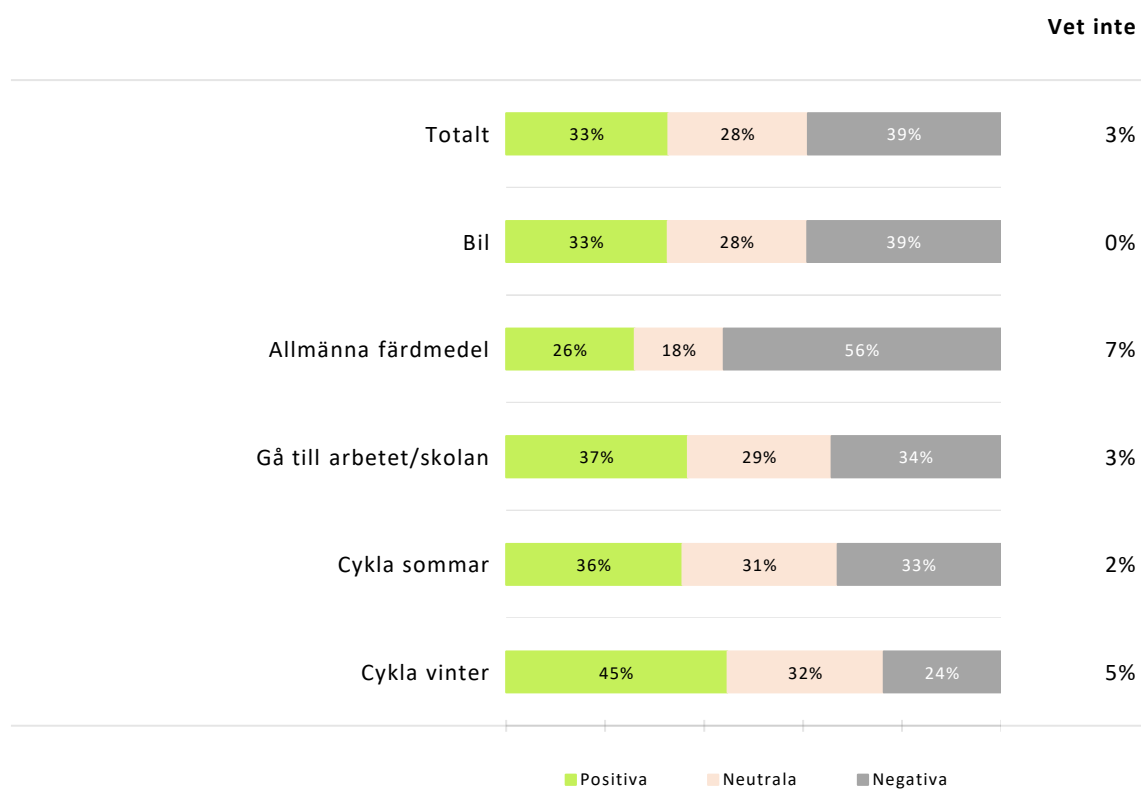

Diagram 6. Inställning till standard på gång- och cykelvägar

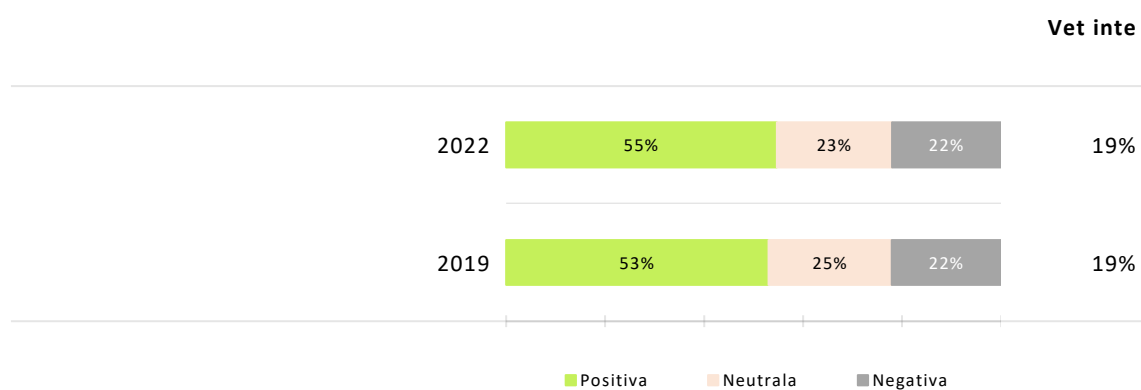

Diagram 7. Inställning till standard på gång- och cykelvägar – brutet på färdmedel

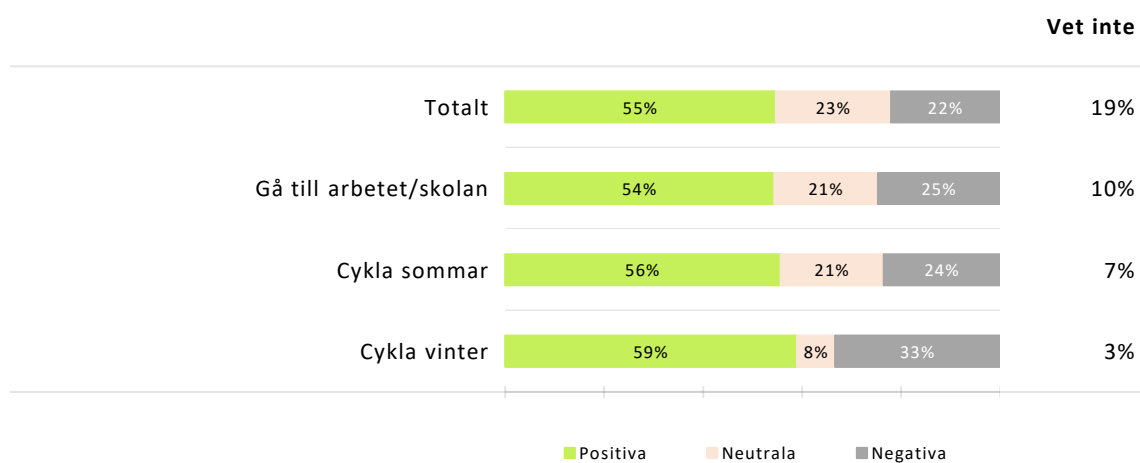

Diagram 8. Inställning till renhet på torg och trottoarer

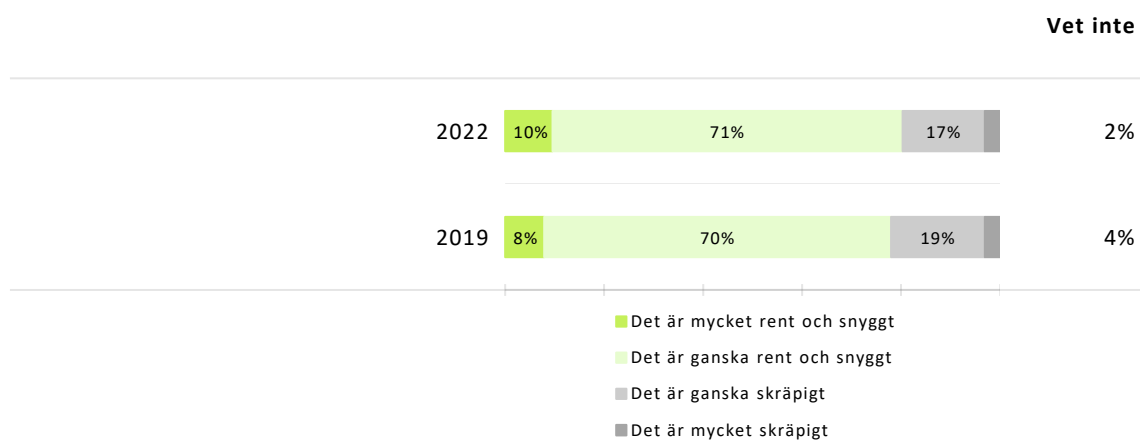

Diagram 9. Prioriterade åtgärder för att förbättra för cyklister

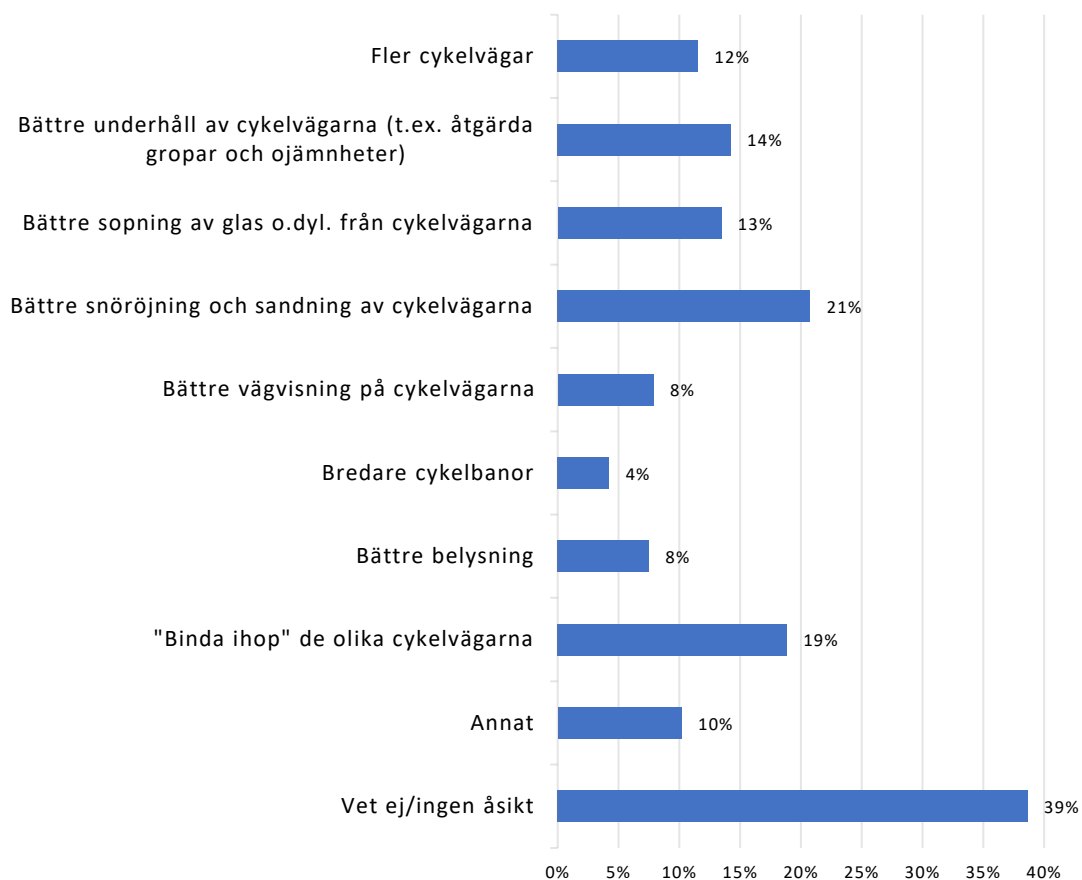
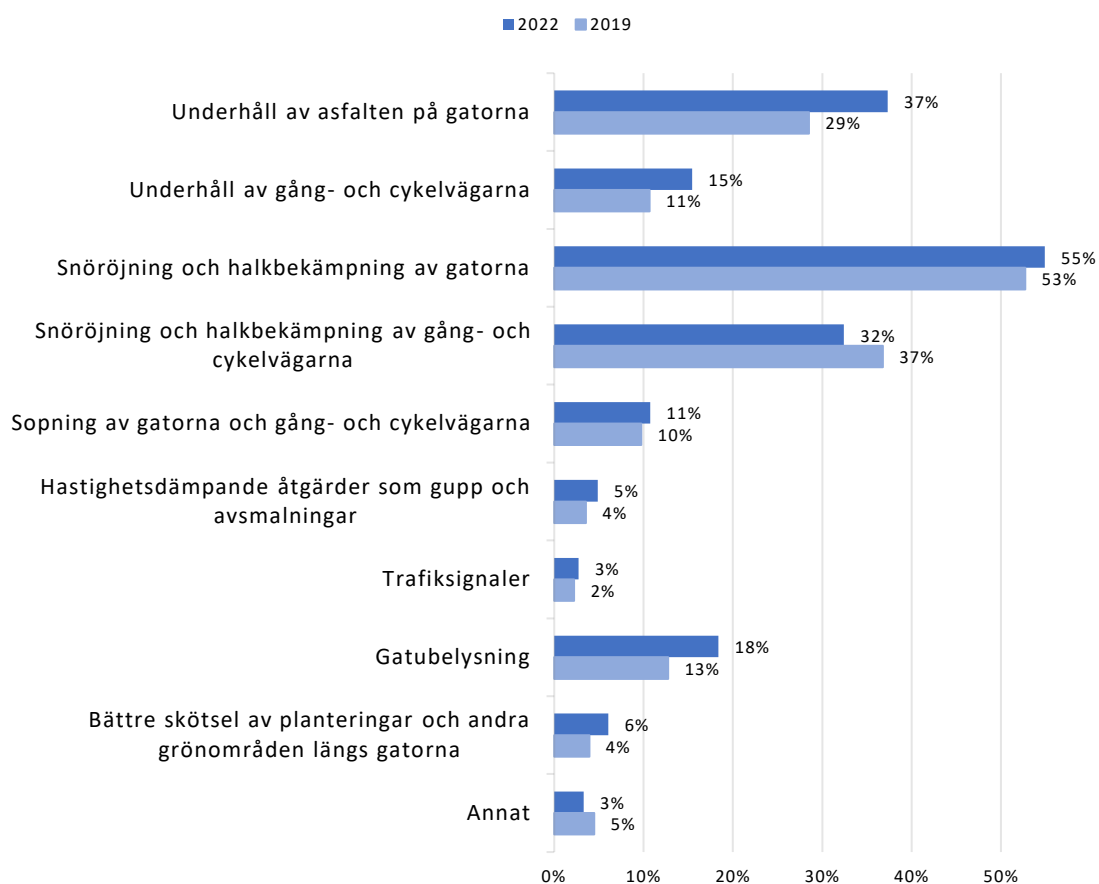

Diagram 10. Prioriterade åtgärder för underhåll av gator och vägar

Snöröjning och halkbekämpning

Snöröjning och halkbekämpning är centralt för att fordon, cyklister och fotgängare ska ta sig fram tryggt, säkert och i tid. Genom ett kontinuerligt underhåll med snöröjning och halkbekämpning reduceras risken för fallolyckor, singelolyckor i trafiken samt underlättar framkomligheten för alla kommuninvånare. Vinterväghållning är en uppmärksammas arbetsuppgift eftersom den berör de flesta kommuninvånare på ett eller annat vis.

81

av
95

Andelen positivt inställda kommuninvånare vad gäller snöröjning och halkbekämpning i Östersunds kommun rankas på plats 81 av de totalt 95 deltagande kommunerna i årets undersökning.

Diagram 11. Inställning till snöröjning och halkbekämpning

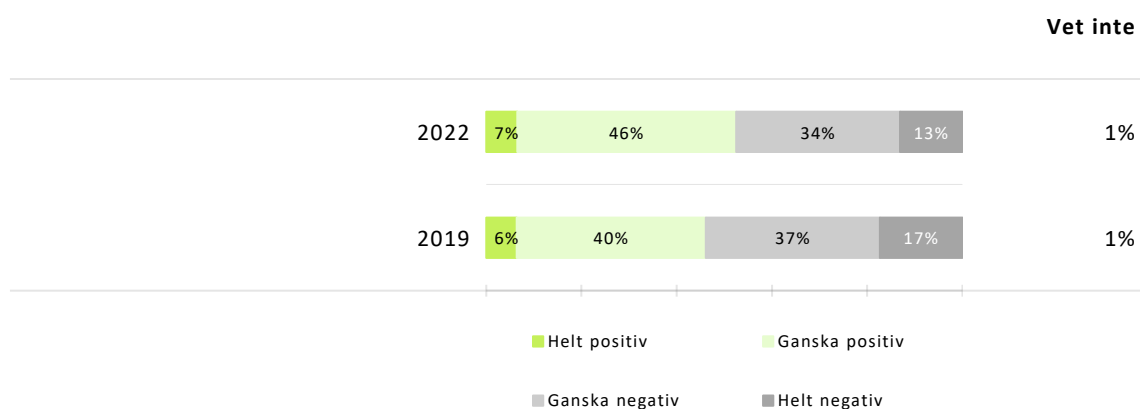

Diagram 12. Inställning till snöröjning och halkbekämpning – brutet på färdssätt

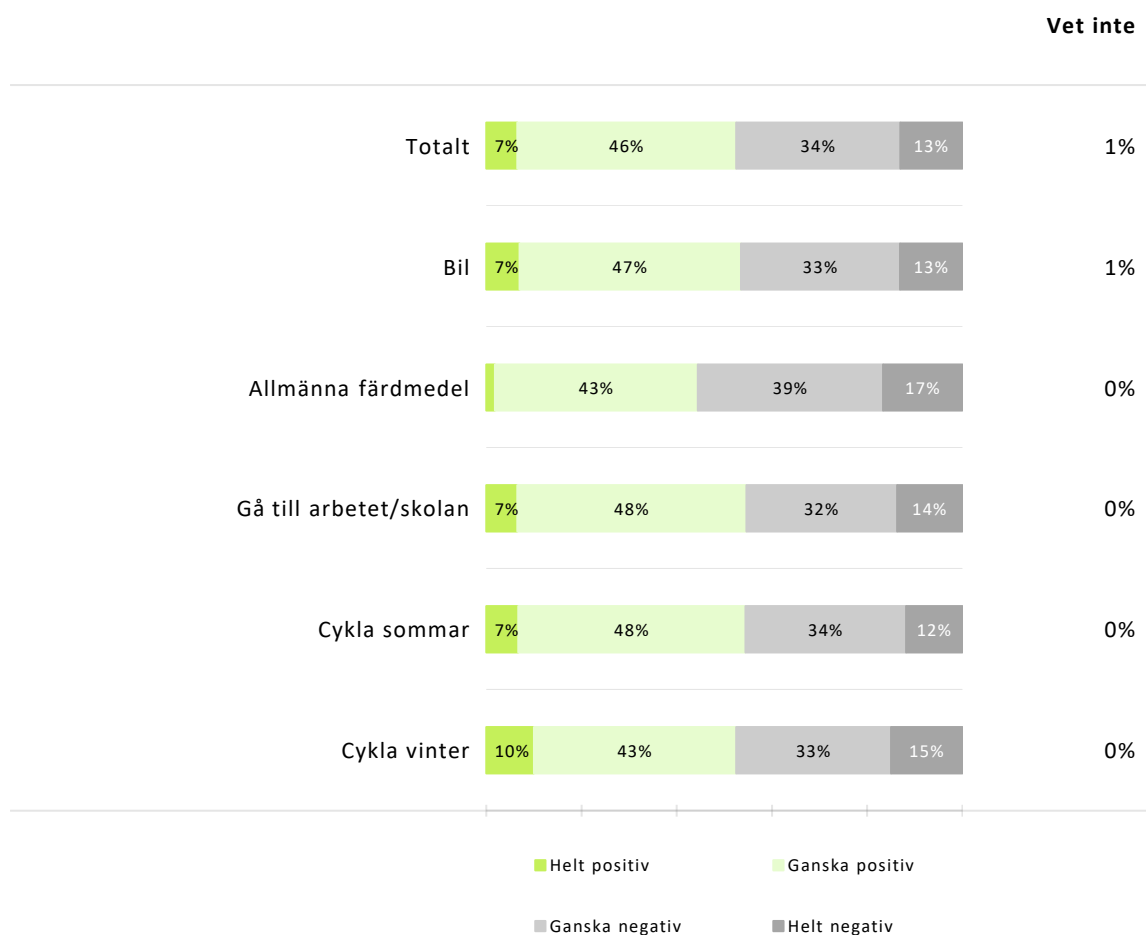
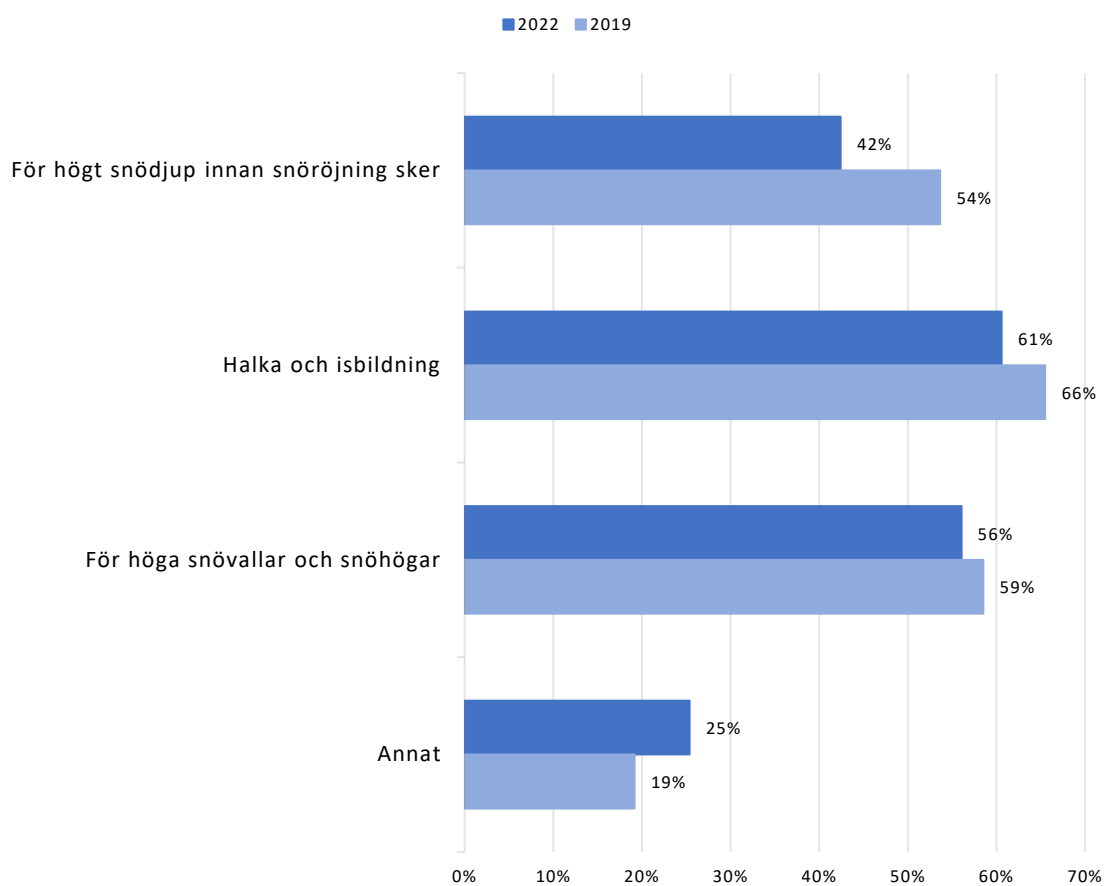

Diagram 13. Brister med kommunens snöröjning och halkbekämpning

Parker och lekplatser

Parker

I och med den utpräglade urbaniseringen i Sverige bor 85 procent av svenskarna i tätorter runt om i landet idag. Forskningen visar att människor som bor i stadsmiljöer med mycket växtlighet är friskare än människor som bor i områden med mindre grönska. Även barn som växer upp i gröna grannskap och därmed leker vid platser med mycket vegetation har visat sig få förbättrad koncentrationsförmåga och uppmärksamhet.

62
av
95

Andelen positivt inställda kommuninvånare vad gäller parkskötseln i Östersunds kommun rankas på plats 62 av de totalt 95 deltagande kommunerna i årets undersökning.

Diagram 14. Inställning till skötsel av parker

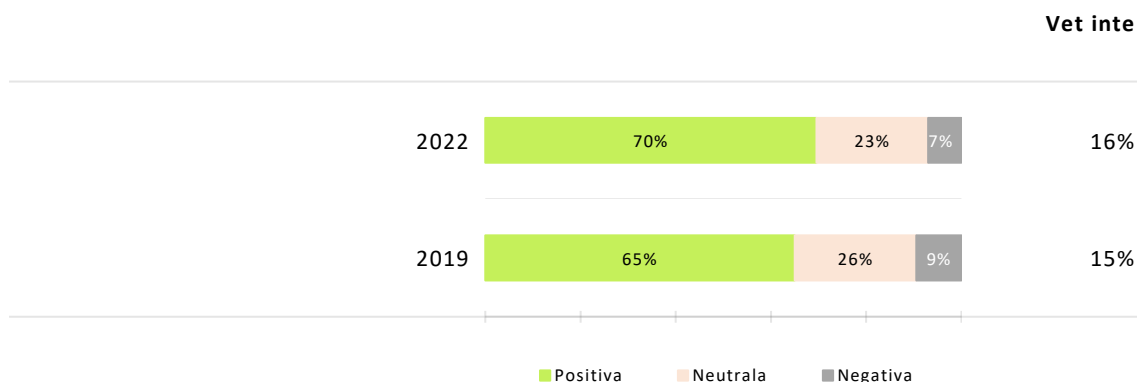

Diagram 15. Parkernas huvudsakliga användningsområden

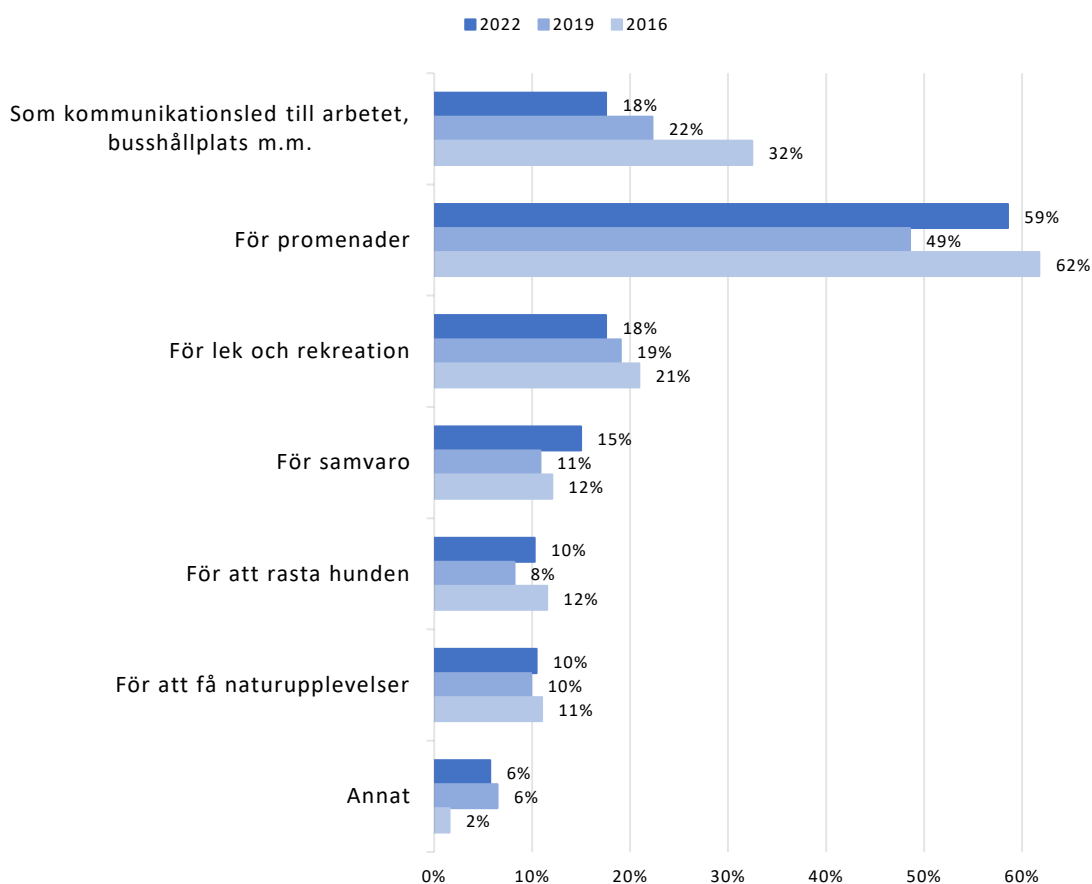

Diagram 16. Parkernas huvudsakliga användningsområden – brutet på hemmavarande barn

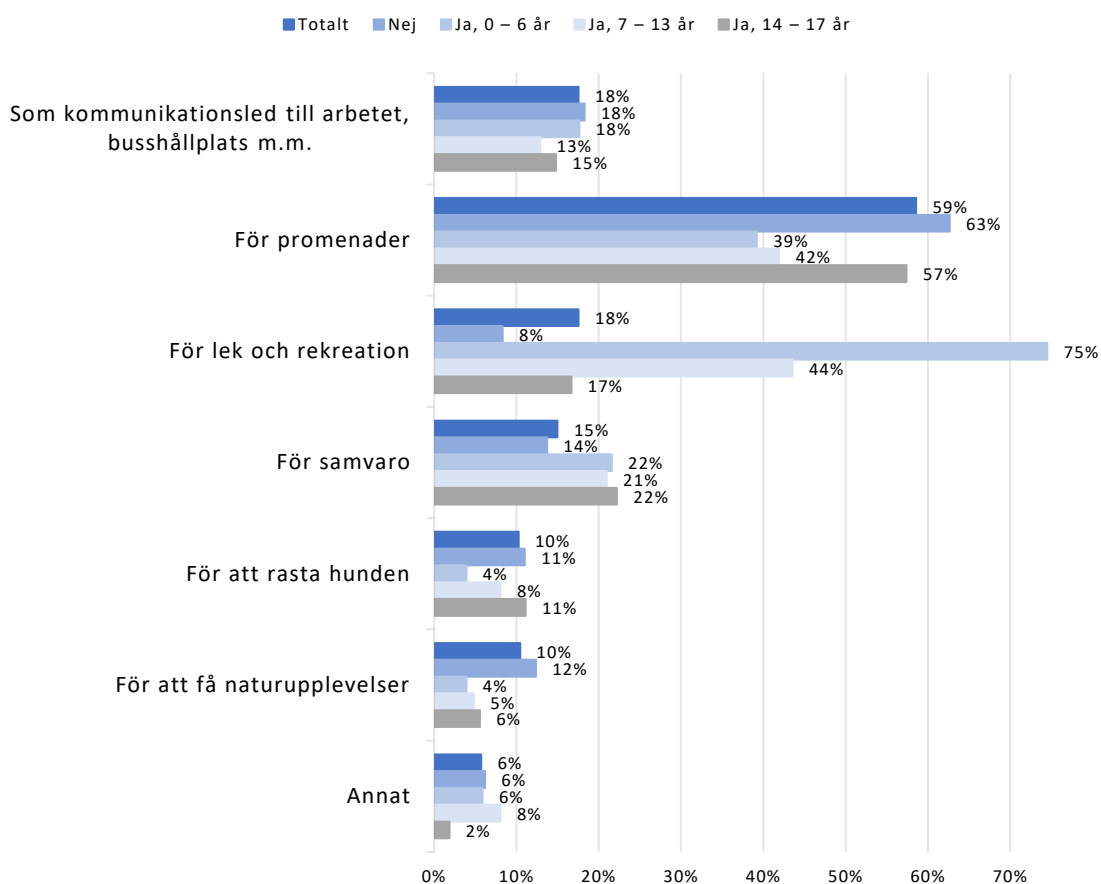
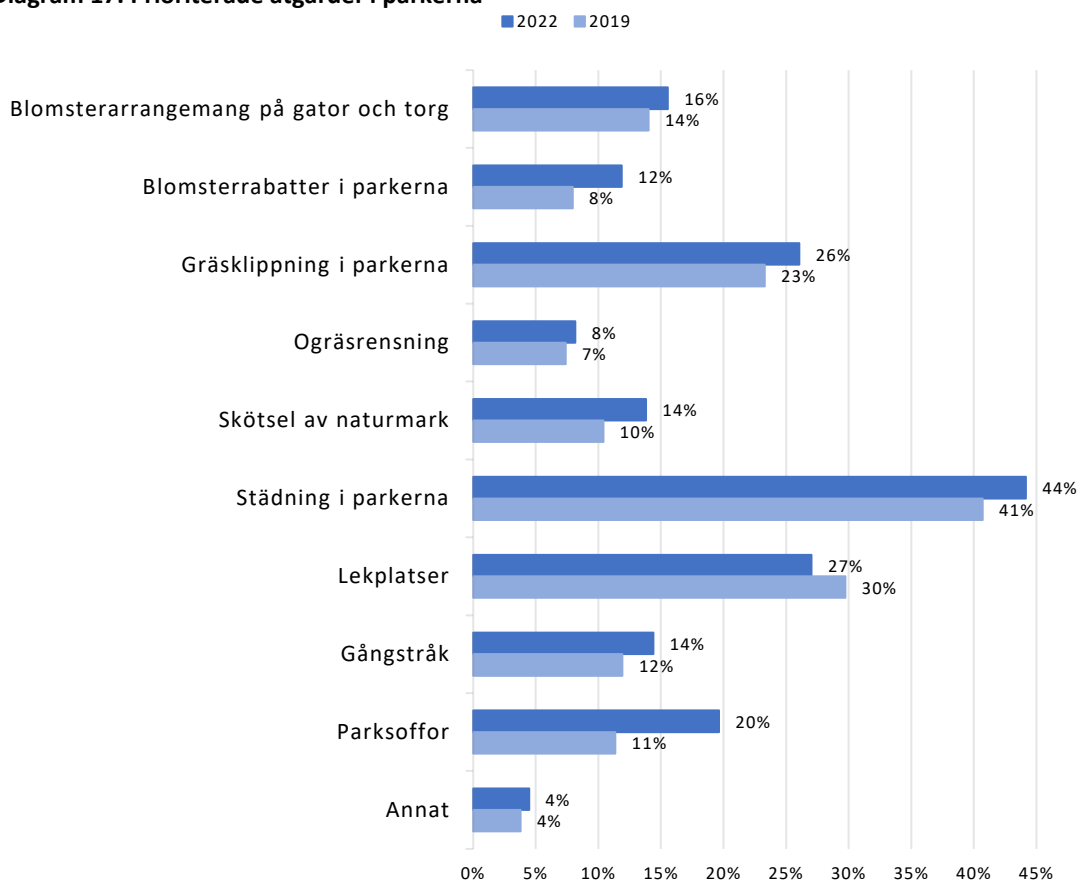

Diagram 17. Prioriterade åtgärder i parkerna

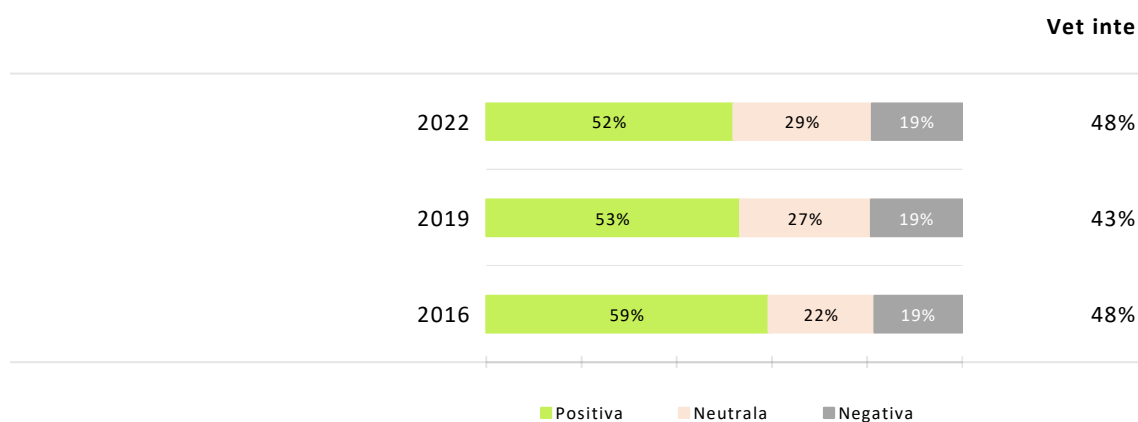

Lekplatser

Lekplatser har genom studier påvisats vara en avgörande del i barnens utveckling, både vad gäller fysiska hälsoeffekter samt kognitiva- och sociala förmågor. Eftersom det är barn som kommer att vistas på offentliga lekplatser är det viktigt att lekplatsernas säkerhet upprätthålls. Boverket fastslog att det generellt sett finns stora problem på många lekplatser när det gäller säkerhet, tillgänglighet och användbarhet. Exempelvis handlar det om eftersatt underhåll eller olika hinder för framkomligheten till, från eller på lekplatser.

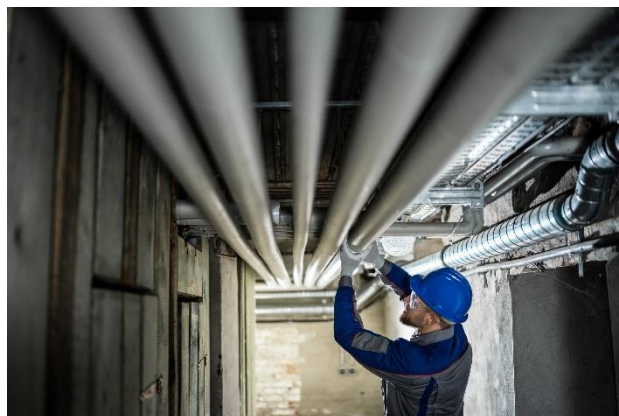
Diagram 18. Inställning till skötsel och lekredskap vid lekplatser och lekparker

Vatten och avlopp

Bostäder med kommunalt vatten

Kommunala vattenverk producerar nästan 900 miljarder liter dricksvatten per år och som ett genomsnitt använder vi ungefär 140 liter vatten per person och dygn. Det är dock inte bara mängden vatten som vi använder som kan skapa problem, utan även vad som hamnar i vattnet när vi spolar ner det i avloppet. Det som spolas och sköljs ned i avloppet kan påverka vår miljö, hälsa samt den framtida vattenkvaliteten negativt.

65
av
95

Andelen positivt inställda kommuninvånare vad gäller kranvattnets kvalitet i Östersunds kommun rankas på plats 65 av de totalt 95 deltagande kommunerna i årets undersökning.

Diagram 19. Inställning till kranvattnets kvalitet

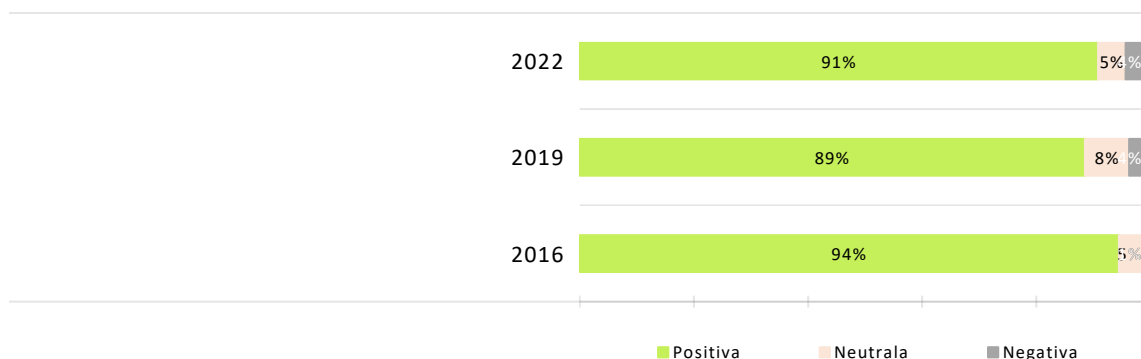

Diagram 20. Oro för vattenkvalitet

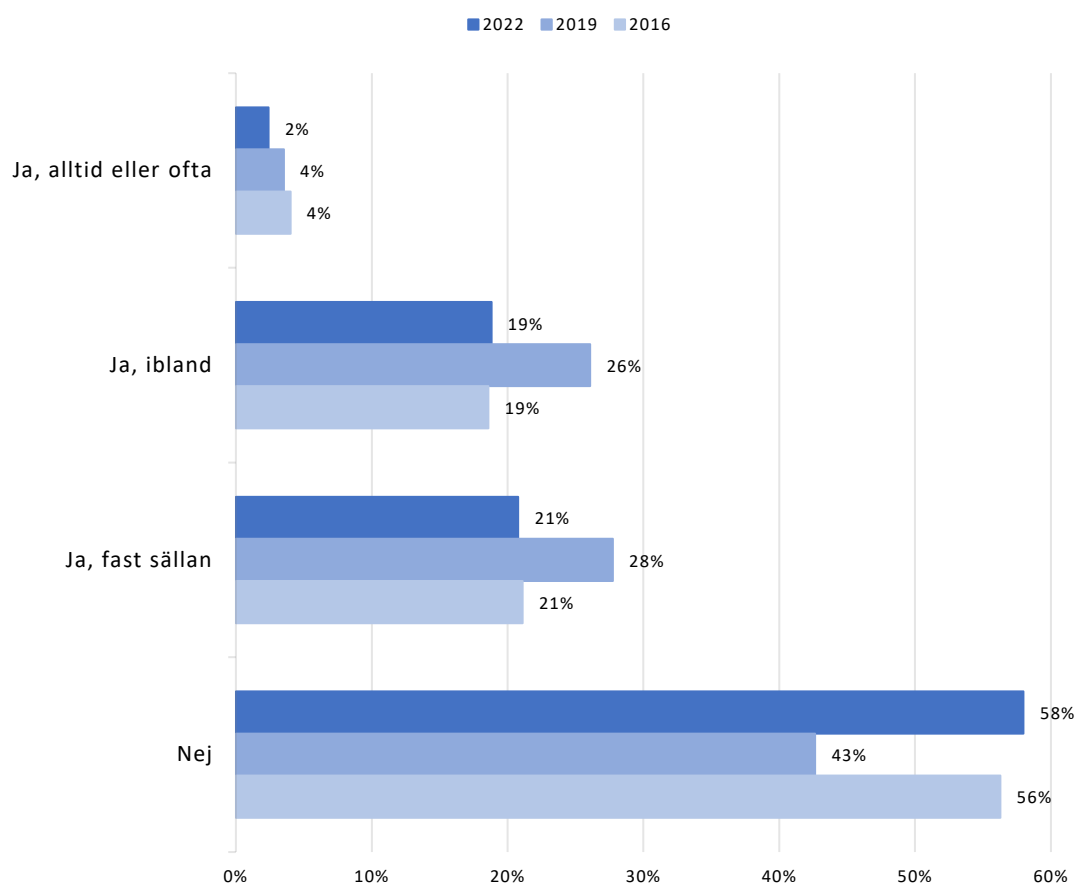

Diagram 21. Konsumtion av bordsvatten som säljs i flaska

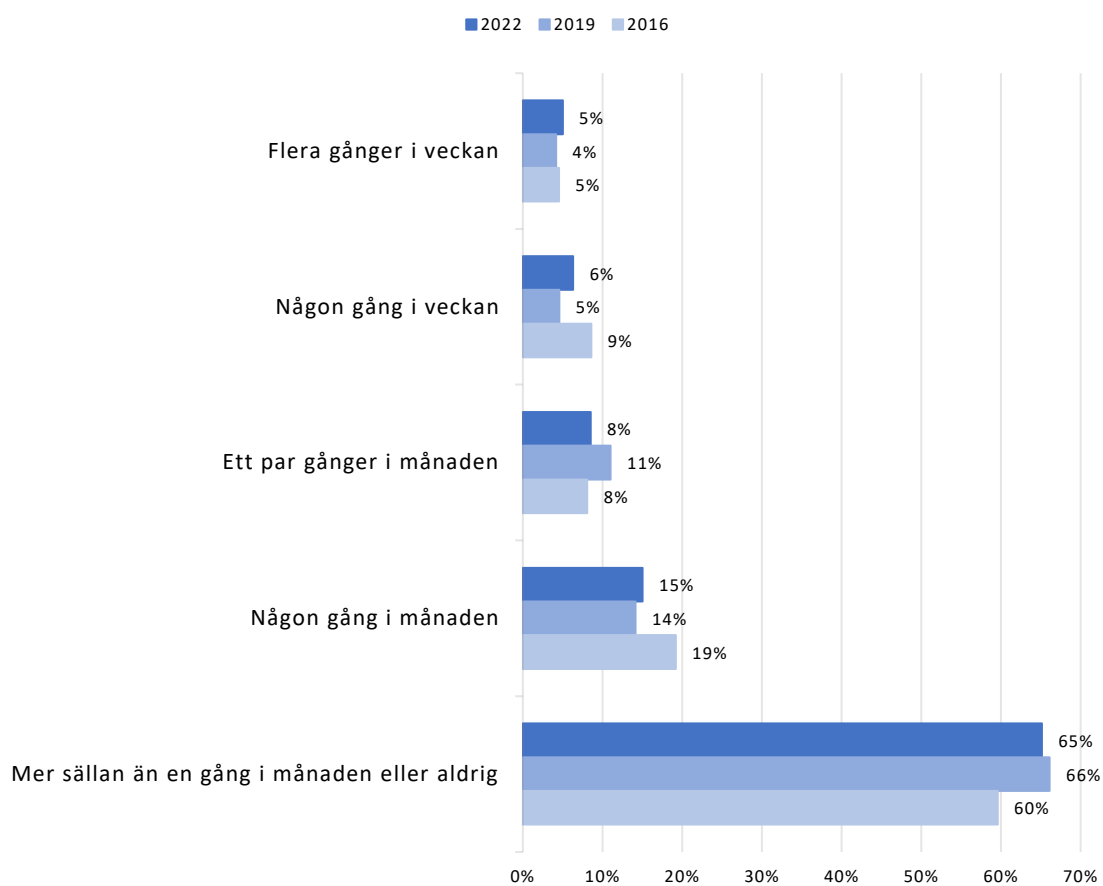

Diagram 22. Störningar i vattenförsörjningen

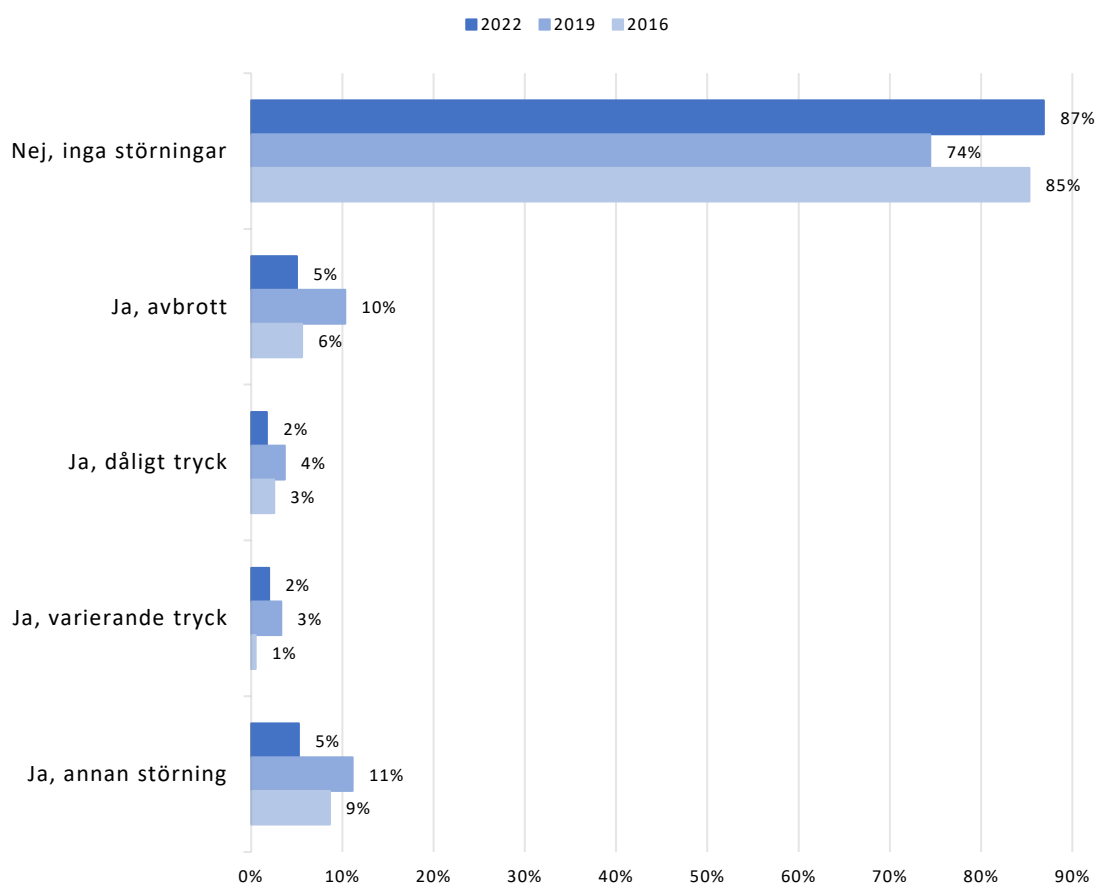
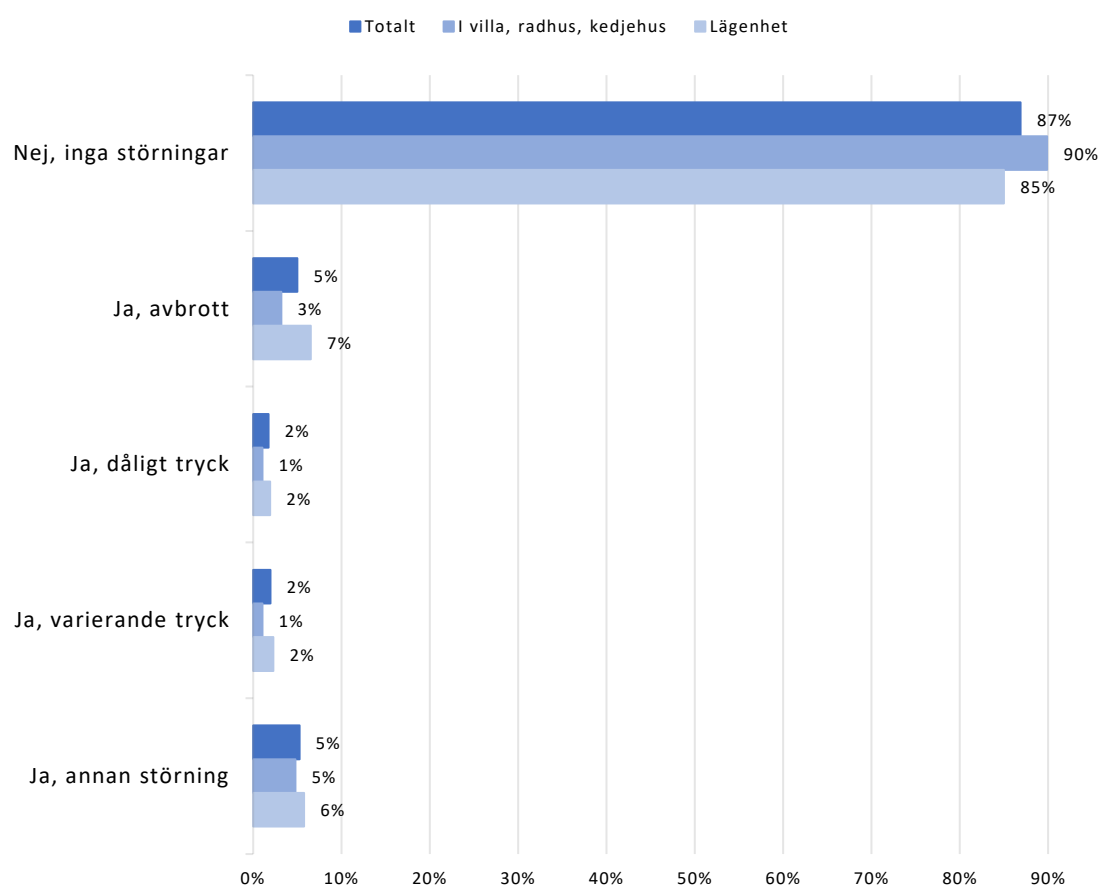

Diagram 23. Störningar i vattenförsörjningen – brutet på boendeform

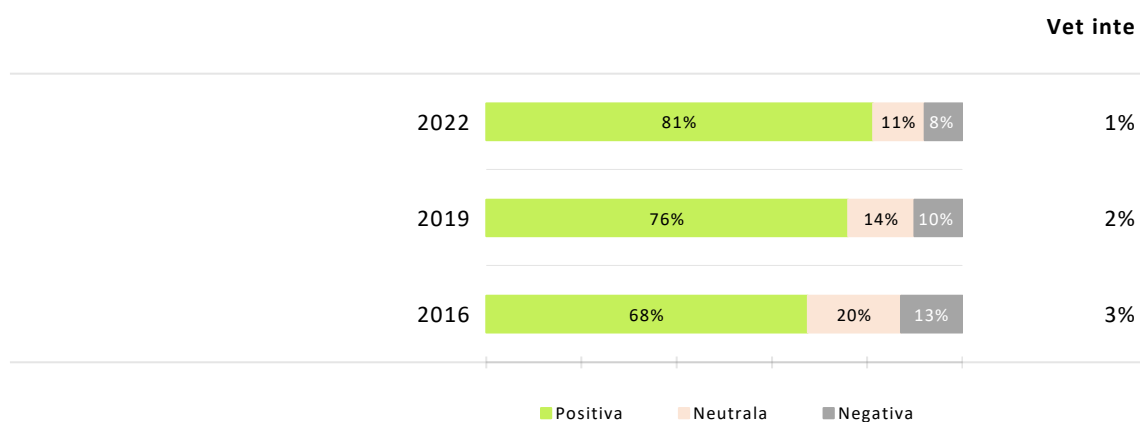

Avlopp

Sedan 1800-talet har utvecklingen gått från att orenat avloppsvatten släpptes ut i naturen till att så gott som alla hushåll i tätorterna i Sverige är anslutna till kommunala avloppsreningsverk. Ett välfungerande avloppssystem gör det möjligt för vårt grundvatten, våra sjöar, och vattendrag att hållas giftfria för att klara nationella miljökvalitetsmål.

Diagram 24. Inställning till information om vad som får spolas ned i avloppet

Avfall och avfallshantering

Avfall

Enligt Naturvårdsverket innefattar avfall alla föremål och ämnen som vi vill eller måste göra oss av med. Under 2020 behandlades ungefär 4,8 miljoner ton avfall från hushållen, vilket motsvarar 466 kilo avfall per person. För att kunna nå miljömålen är det avgörande att kommunerna tar sitt avfallsansvar vilket innebär insamling och behandling av hushållsavfall samt tillsyn över avfallshanteringen.

Diagram 25. Inställning till hämtning av hushållsavfall

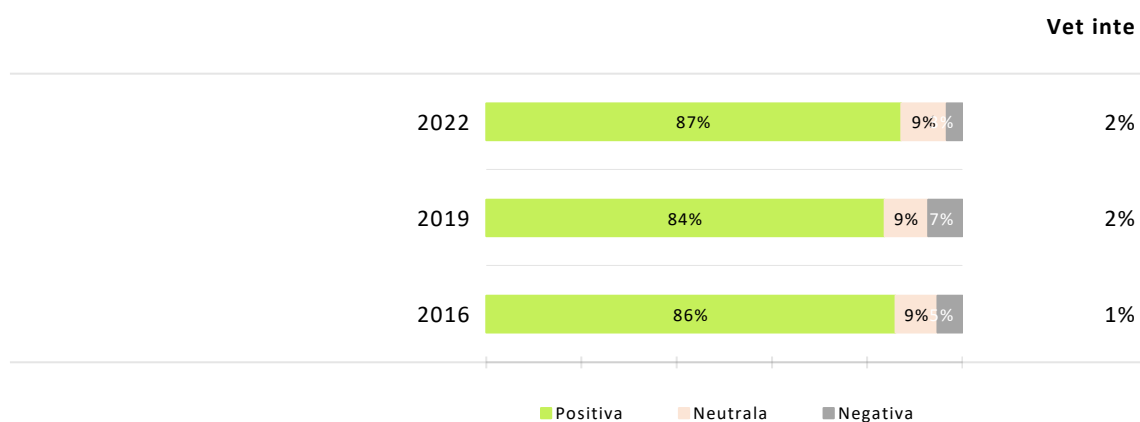
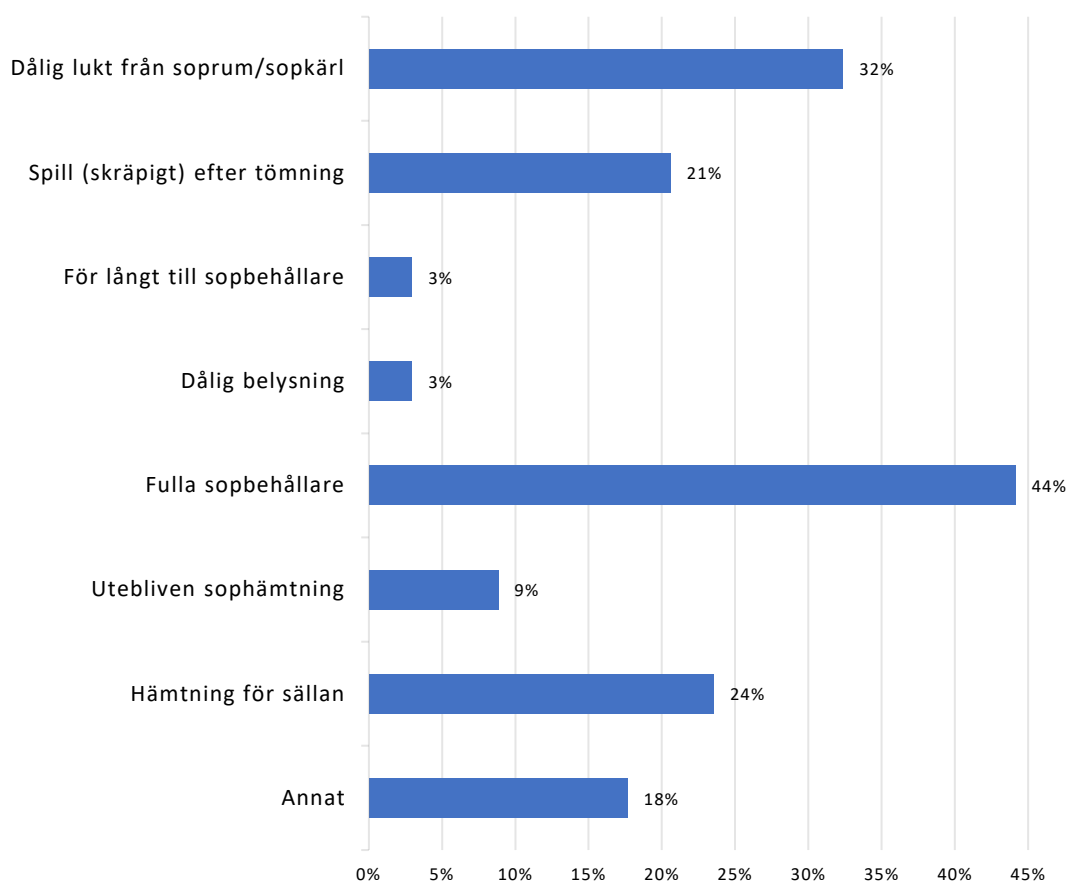

Diagram 26. Brister med hämtning av hushållsavfall

Återvinning

I Sverige är det många som väljer att återvinna sina produkter. Enligt Statistiska centralbyrån är det glas, pantburkar av aluminium och PET-flaskor med pant som vi återvinner allra mest i Sverige. Exempelvis hamnade 94 procent av glasförpackningarna, 87 procent av pantburkarna av aluminium och 86 procent av PET-flaskorna med pant i materialåtervinningen.

58
av
95

Andelen positivt inställda kommuninvånare vad gäller återvinningscentralerna i Östersunds kommun rankas på plats 58 av de totalt 95 deltagande kommunerna i årets undersökning.

Diagram 27. Inställning till kommunens återvinningscentral

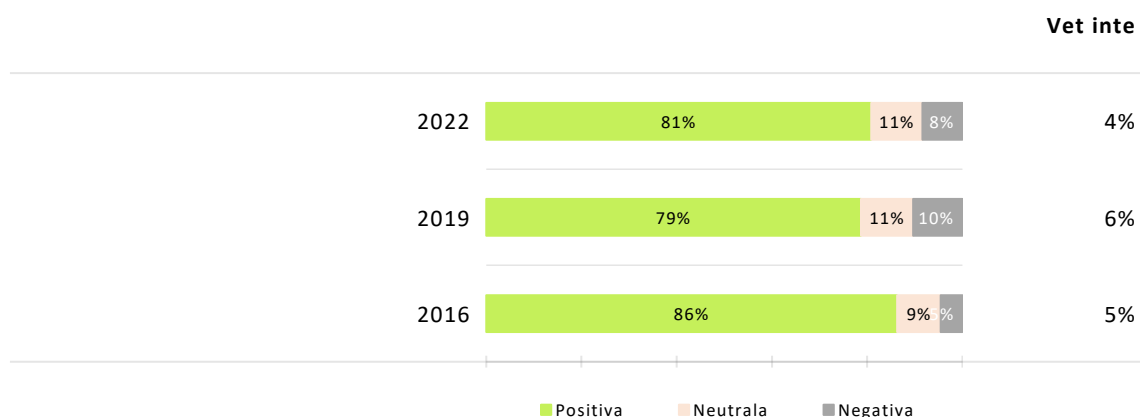
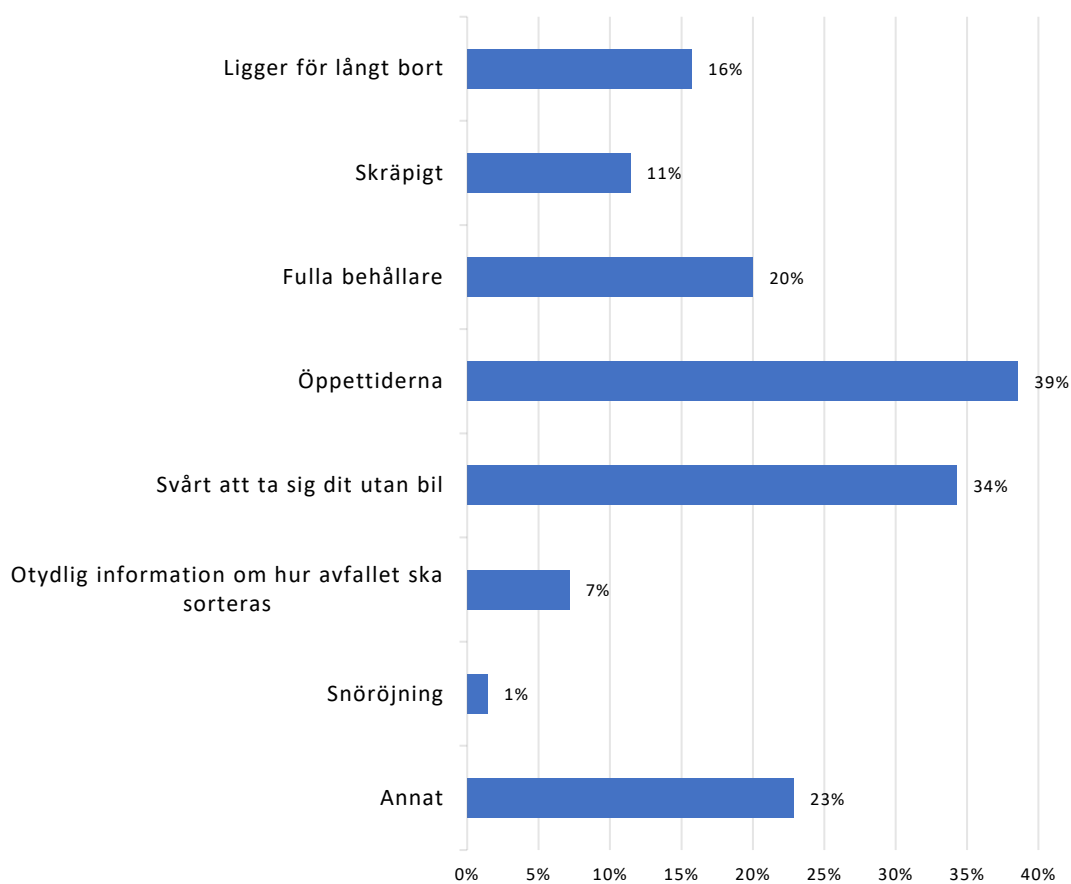

Diagram 28. Brister med kommunens återvinningscentral

Farligt avfall

Farliga ämnen kan finnas i väldigt små mängder i olika produkter men sammantaget kan de göra stor skada om de hamnar fel. Det är därför viktigt att det farliga avfallet sorteras ut och lämnas in på rätt sätt och på rätt plats. Kommunerna har ansvar för insamling, transport och behandling av hushållens farliga avfall. Ansvaret regleras i miljöbalken, avfallsförordningen och den kommunala renhållningsordningen.

Diagram 29. Inställning till information gällande inlämnandet av farligt avfall

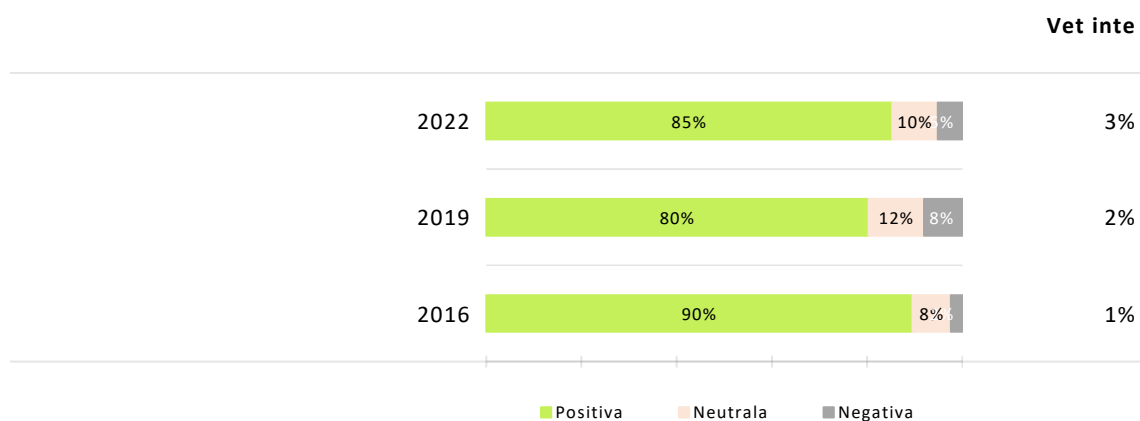

Diagram 30. Inställning till inlämnandet av farligt avfall

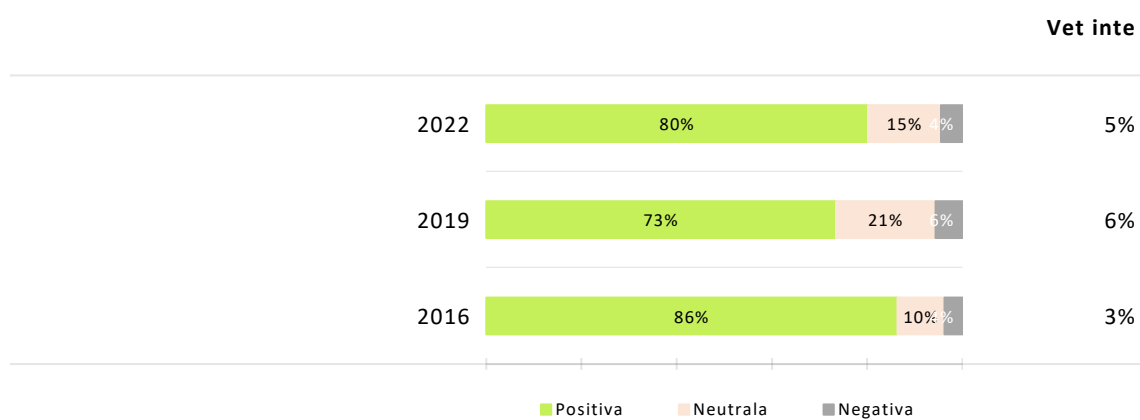
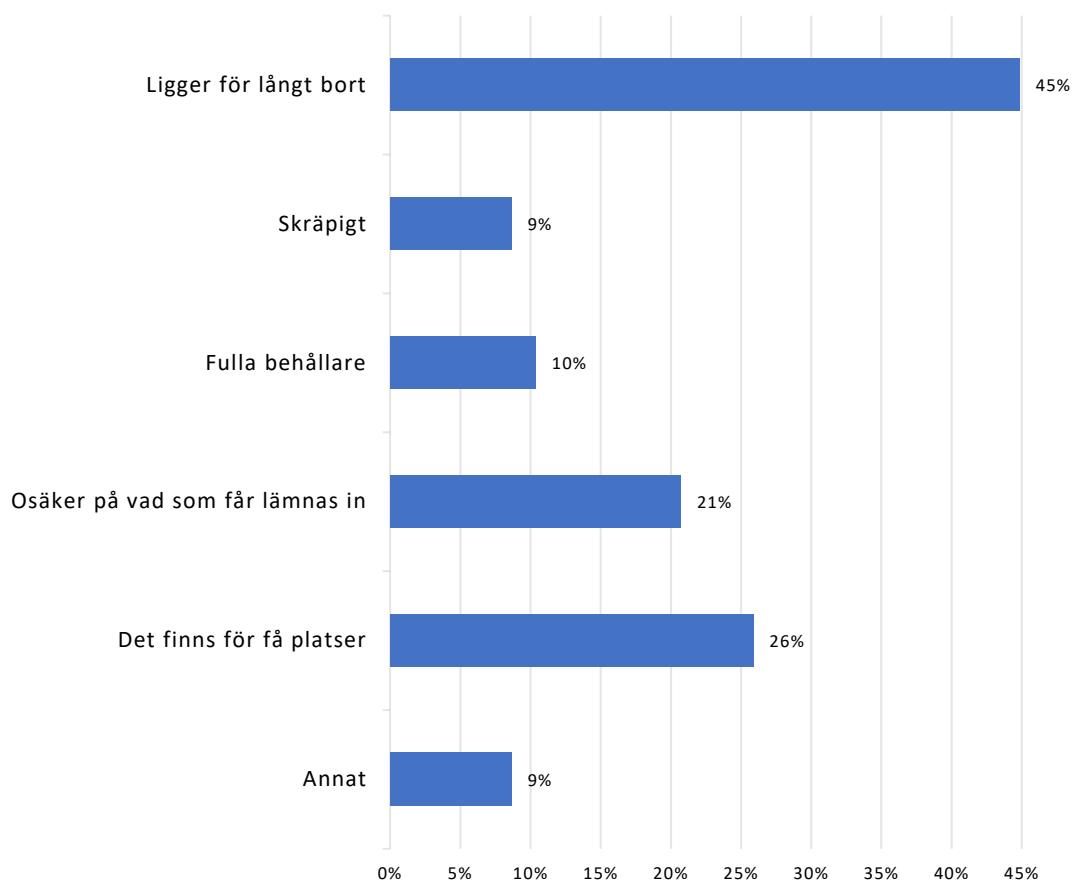

Diagram 31. Brister med inlämnandet av farligt avfall

Förpackningsavfall och tidningar

Alla de produkter som används för att skydda, omsluta och eller förvara andra produkter i kallas för förpackningsmaterial.

Förpackningsmaterial kan bestå av exempelvis olika pappers-, plast- eller metallförpackningar. Det är kommunens ansvar att i samband med att informera om avfallshantering även informera om förpackningsavfall. Hushållen ska bland annat få tillgång till information om hur sortering går till, olika insamlingssystem samt skyldigheten att sortera ut förpackningar.

Diagram 32. Inställning till inlämnandet av förpackningsavfall och tidningar

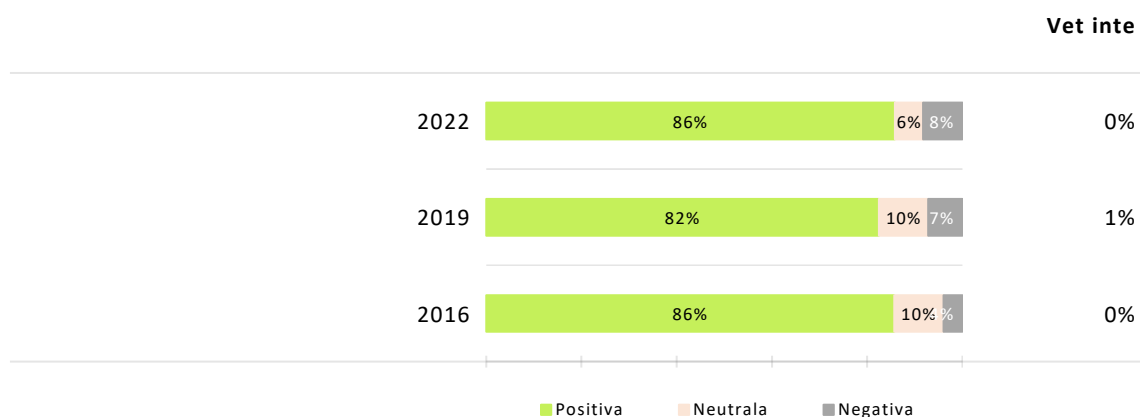

Diagram 33. Brister med inlämnandet av förpackningsavfall och tidningar

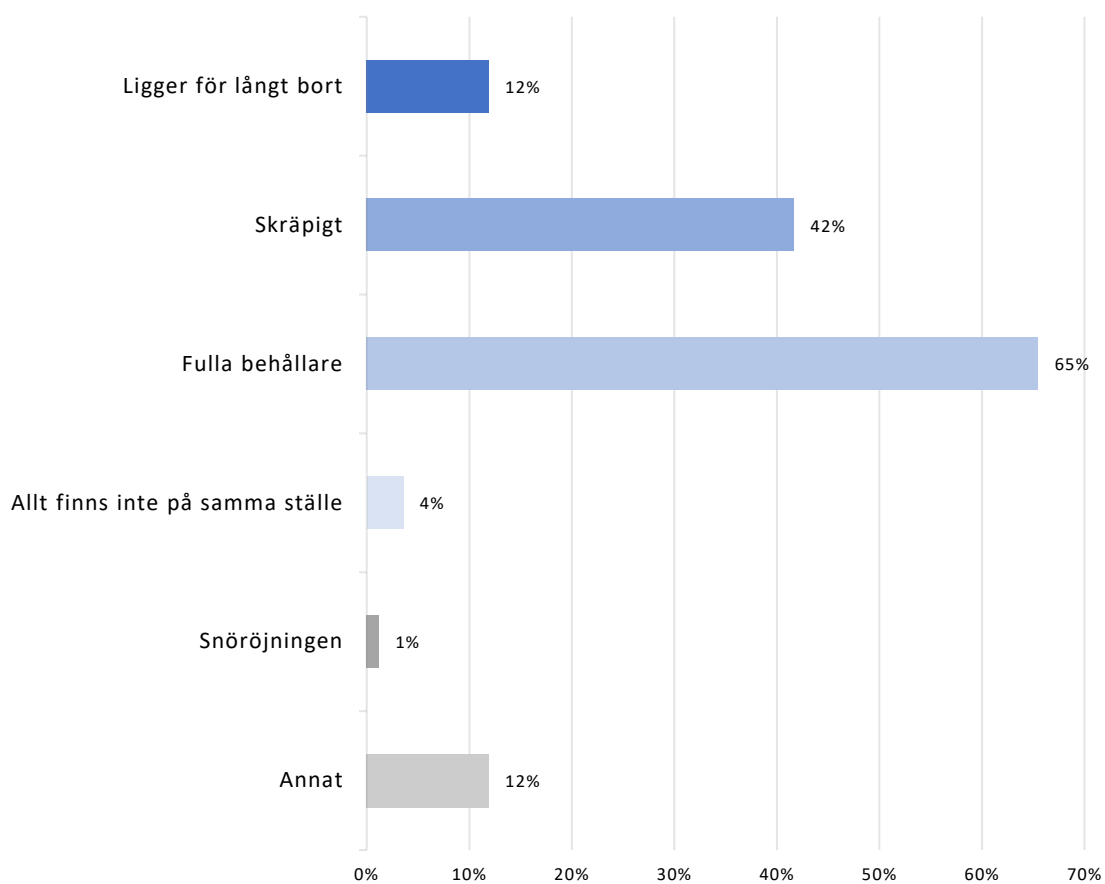
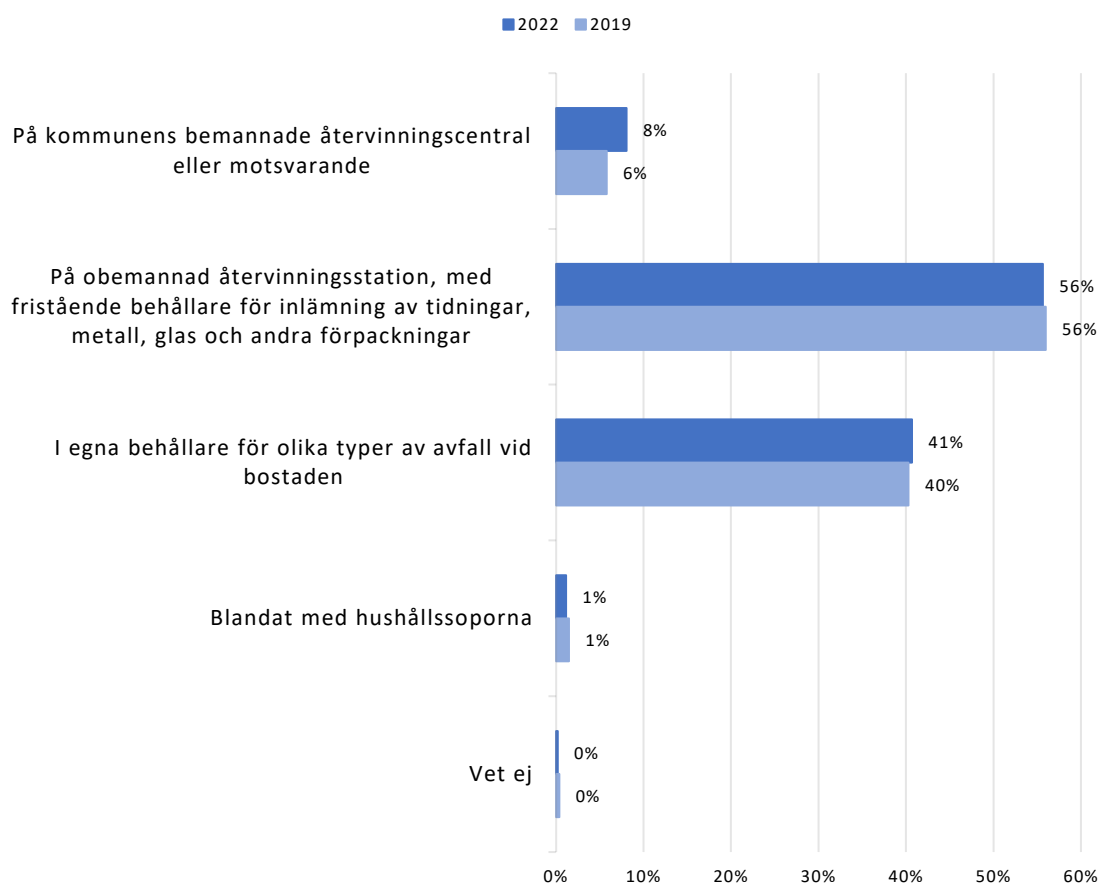

Diagram 34. Inlämnande av förpackningsavfall och tidningar

Avfallssortering

Att låta farliga och värdefulla ämnen hållas isär gör att mycket av avfallet kan återvinnas till nya produkter. Det är kommunerna som ser till att medborgarna ska ha möjlighet till avfallssortering. Detta genom att förse medborgarna med platser för källsortering och att informera invånarna om hur de ska hantera förpackningar samt om den miljömässiga nyttan med att återvinna sitt avfall. Kommunerna ska även ansvara för att avfallet transporteras till en lämplig anläggning.

Diagram 35. Inställning till information om avfallssortering

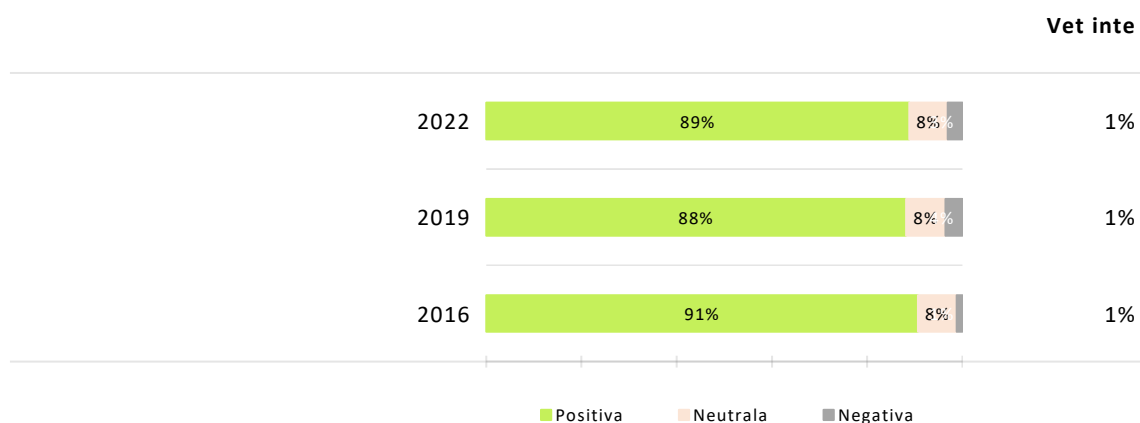
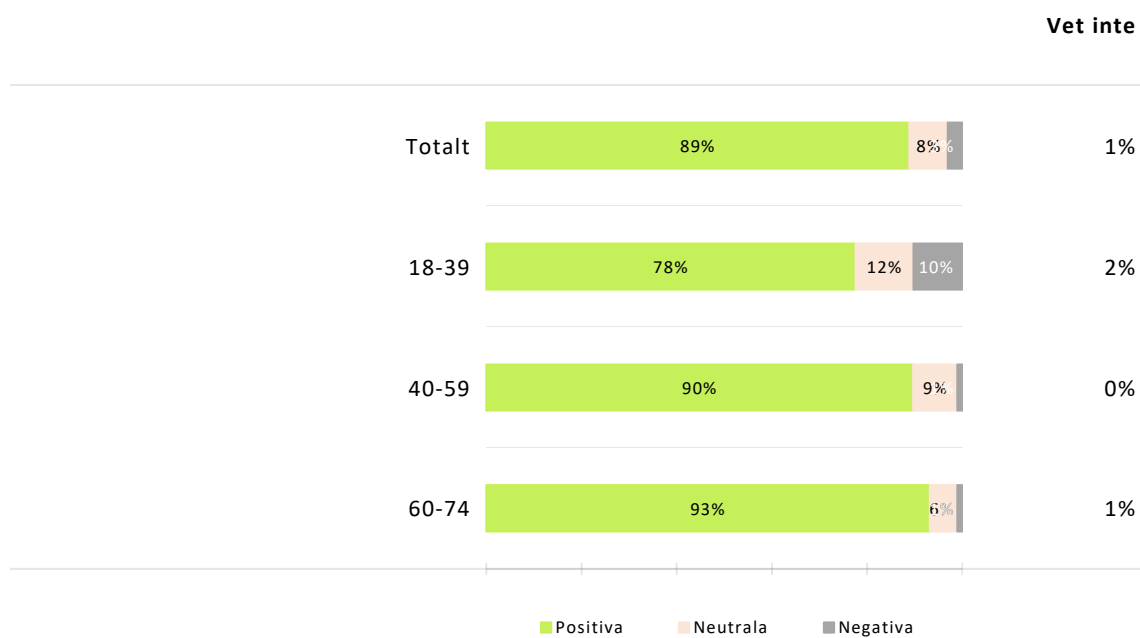
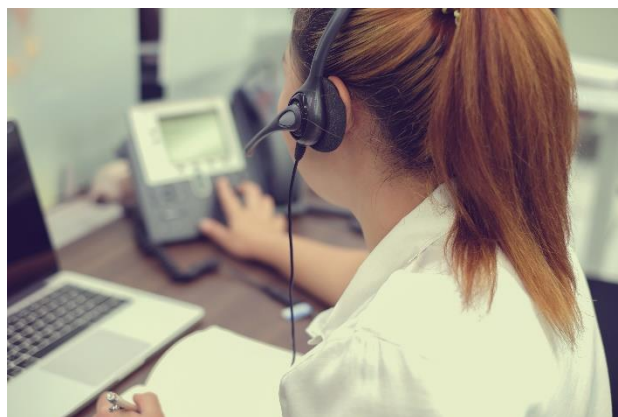

Diagram 36. Inställning till information om avfallssortering – brutet på åldersgrupp

Kontakt med kommunen

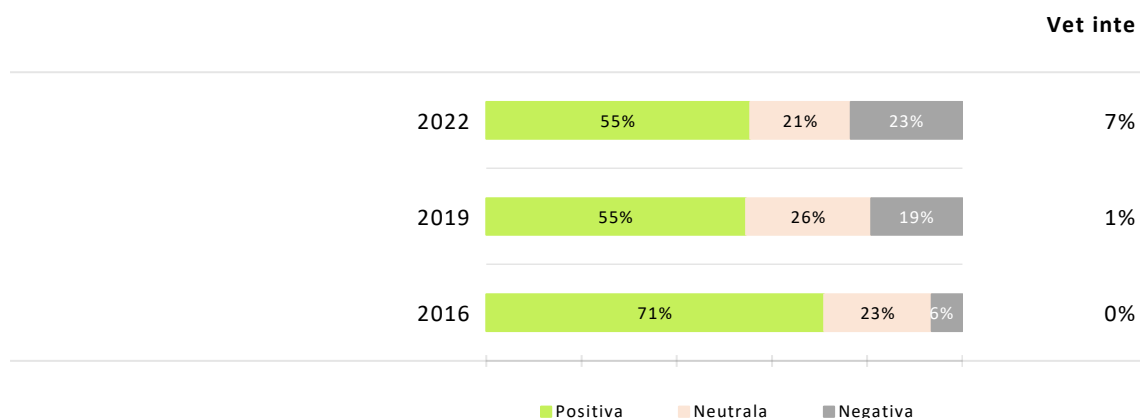
Med tanke på att kommunerna förser invånare med vitala tjänster inom flera olika områden är det avgörande att kontakten mellan kommun och invånare fungerar bra. SKR har sedan 2006 arbetat aktivt med medborgardialoger för att skapa tillit till det demokratiska systemet men även för att utveckla ett hållbart samhälle.

48
av
95

Andelen positivt inställda kommuninvånare vad gäller senaste kontakten med kommunen i Östersunds kommun rankas på plats 48 av de totalt 95 deltagande kommunerna i årets undersökning.

Diagram 37. Inställning till kvaliteten på senaste kommunkontakten

Om respondenterna

	Andel (%)	Antal
Hur bor du?		
I villa, radhus, kedjehus	45%	235
Lägenhet	52%	275
Annat	3%	15
Var bor du?		
I centrum av tätort	39%	202
I utkanten av tätort	46%	240
Utanför tätort	16%	82
Har du några hemmavarande barn under 18 år?		
Nej	74%	388
Ja, 0 – 6 år	10%	53
Ja, 7 – 13 år	12%	63
Ja, 14 – 17 år	11%	57
Är du man eller kvinna?		
Man	49%	254
Kvinna	51%	268
Ålder		
18-39	20%	109
40-59	34%	184
60-74	36%	191
Okänt	9%	50